

VENTA
30 exemplars 1 pesseta

Un número solt
5 céntims

SUSCRIPCIÓ
ESPANYA
Un trimestre 1 pesseta

EXTRAJEROS
Un trimestre 2 pessetas

PERIÒDICH POLITICH VERMELL

LA ULLERA DE MUSSIÙ TAULET

Enguniats de cap à peus
y no mancantos delit,
s' enfilan com aquí 'ls veus
per si 'ls titols y las creus
venen prompte de Madrit
fentlos nobles de tots preus.

LO CACIQUISME A TARRASA

Lo diumenje passat, conforme haviam dit a nostres llegidors, nos encaminarem a Tarrasa pera assistir a la funció anunciada en lo teatro d'aquella ciutat a benefici dels deu teixidors presos perque una nit rebentà un petardo a las arribares de la casa d'un fabricant.

Arribarem prop del mitj dia a la ciutat, y... ¡funció m'ha dit! desseguit sapiguem que havia sigut privada pel alcalde de Tarrasa, a conseqüència, nos digué tothom, d'ordres superiors rebudas del Governador civil de la provincia de Barcelona.

Llavors procurarem indagar lo cert, assegurnos de la veritat, y...

Anem per parts, que l'assumpto val la pena.

Quan los obrers de Tarrasa projectaren la funció a benefici dels que estan presos per haver sigut huelguistas y rebentat un petardo molt després de la huelga, lo primer que feren fou anar a trobar l'alcalde Sr. Domingo, liberal en teoria y molt amic del obrer que s'heya abans de la presó dels deu teixidors, y exposarli'l projecte.

La primera autoritat de Tarrasa no tingué res que objectar a tal acte, acceptà l'ofici en que aixó se li participava, y donà son permís per que la funció s'tirés endevant.

Se confeccionà'l programa, va imprimirse, y s'portaren los corresponents exemplars al alcalde, junt ab un palco d'invitació, que va acceptarlo sens tindre la més petita rahó que oposarli.

Luego la comissió organitzadora li demanà permís pera fer una passa-calle ab la música y la coros ab sos pendons pera dirigir-se al teatro abans de la funció, y l'alcalde Sr. Domingo continuà trobant-ho tot perfectament legal, y també donà son permís.

S'impriren los cartells, y l'alcalde de la ciutat, no tan sols donà son permís per la publicació, sino que fins lo sellà ab lo sello de la alcaldia pera millor autorisarli, y ab tal sagell foren plantats per las cantonades de Tarrasa.

Aquí acaba la primera part.

Tot ja aixís previngut, invitats los cassinos de la població, corporacions obreras de fora, periòdichs simpáticos a la causa dels obrers, ensajids los coros y la orquesta y pagat un adelanto al teatro, l'alcalde de Tarrasa envia un agutzil al obrer en quin nom s'havia tret lo permís de tot, tornant-li l'ofici, lo palco y tots los documents crusats entre ell y la primera autoritat local, y fent-li dir que la funció no s'podia fer.

—Ja veuréu, digué l'obrer al agutzil; jo hi entregat aixó a mans del alcalde, y no ho torno a rebre si no m'ho dona ell mateix.

—Donchs veniu ab mi y ell os ho tornarà; digué l'agutzil.

—Donchs anem.

Agutzil y obrer se n'anaren a trobar l'alcalde.

Un cop a presència d'ell, succehí en sustancia lo següent, poch més poch menos:

—Me sab molt greu, digué l'alcalde; pero no puch autorisar aquesta funció.

—Y aixó? respongué y preguntá a la vegada l'obrer.

—Aruy hi estat a Barcelona, hi vist al Governador civil, y parlant de la funció m'ha dit: —Pero home, ¿qué fa? ¿que no veu que aixó no pot ser? Si s'tira aquesta funció endevant, vosté'n serà responsable.—Y ja veus, noy, que jo no puch carregar ab aquesta responsabilitat, y no tinc més remey que privarvos de fer aquesta funció.

—Si que'm sab greu. ¡Oh! y ara que ja haviam fet gastos...

—Be, ¿qué heu gastat?

—En primer lloch... sis duros adelantats pel lloguer del teatro...

—Ja veuràs, jo soch de la Junta, y ja faré que te'n sis tornin.

—Després lo gasto d'imprenta y l'plantar cartells...

—Tampoch t'hi encaparris; jo ho pagaré de la meva butxaca. Fullano, ¡aquí crida l'agutzil! demà a primera hora aneu a la imprenta, y digueu que'l compte d'aixó del concert del teatro jo'l pago, que no presentin lo recibo a ningú.

—Pero qué dirán los cassinos y tota la gent invitada? objectà ab racóssa l'obrer.

—Y be, home, ¿qué poden dir? contestà l'alcalde; deixals que diguin lo que vulguin.

Y aixís acabà tan original entrevista, anant-se'n l'obrer ab lo cap sota l'ala y ab tots los oficis, invitacions y localitats pochos dies abans tan bonament acceptades per l'alcaldia.

Poch després los agutzils arrencaven los cartells dels cantons, en los quals, demunt del timbre mòvil, hi havia'l sello de la primera autoritat local de Tarrasa.

Y aquí acaba la segona part.

Aixó era'l divendres a la nit.

Donat compte de son comés l'obrer que se entrevistà ab l'alcalde als demés iniciadors de la funció, aquestos no s'conformaren ab las explicacions del alcalde de Tarrasa, y nombra-ren de moment una comissió pera que *incontinenti* anés a trobar lo Governador civil de Barcelona pera veure si d'ell podian saber per quin motiu havia privat aquell concert a benefici dels presos.

També acordaren no acceptar res del alcalde, y pagar ells aquella mateixa nit los danys y perjudicis causats per la suspensió del concert, com aixís va ferse.

A primera hora del dissapte baixà la comissió a Barcelona.

Anaren a veure'l Governador civil Sr. Antónz, que no'l pogueren veure fins a la tarde, y'l Governador los hi digué... que no sabia de lo que li parlaven, per quan ell ignorava del tot en tot lo del concert de Tarrasa, y, de consegüent, mal podia privarlo no tenint concie-mencia de que s'fes.

Los obrers no s'dangueren per sorpresos; ca-Com que acudian a Governació creyent que'l motiu alçat del Governador havia sigut una trapaceria alcaldesca! ¡No fou pas poch grossa la patota que descubriren! Mes no'ns apressarem.

Per consell del mateix Governador, la comissió obrera, que portava son advocat al costat, deixà al moment presentada una instancia a la primera autoritat civil de la provincia relant los fets, y apelantse de la disposició del alcalde, y deixant los documents que acreditavan lo que deyan.

Y aquí acaba la tercera part, que per cert es la més llastimosa pel alcalde de Tarrasa.

Ara anem a fer algunas consideracions.

¿Qué pot haver sigut motiu d'haver privat lo concert a benefici dels presos, després d'haverlo acullit tan benévola y simpaticament lo alcalde de Tarrasa?

Ja havem dit que en la causa per la qual se processava y s'tenia a la presó als deu teixidors podia creures que no hi havia'l exclusiu objecte de buscar la mà criminal que calà foch a un petardo, sino que s'tractava, per part de certs caciques tarrasencs, de perseguir lo principi d'associació obrera en las personas dels que creyan sos més decidits e inteligents partidaris, y aprofitavan la ocasió del petardo ¡qui sab si calat per aquest exclusiu objecte! pera conseguir sos tenebrosos fins, que, de ser certs, foren mil vegadas més criminals que'ls que s'pogué haver proposat l'autor material de la explosió.

La rahó d'aixó creyem véurela en que tot lo que s'disposa en aquest assumpto per las autoritats no segueix son curs natural, no presenta la espontaneitat de tot alló que s'fa a la primera impresió, que es la que no falla quan los fets son clars y cadascú obra sols per sa recta conciencia. Ficemos en lo següent:

Pochs moments després de rebentat lo petardo lo jutje de Tarrasa agafa y fa declarar a tots los obrers que se li senyalan ab lo dit, y, no trobant motiu per processarne cap d'ells, los retorna al moment a sas familias. Donchs aquesta disposició espontánea de la autoritat judicial es contrarrestada pel caciquisme de Tarrasa, que va a Barcelona, demana y obté un jutje especial que ha trobat mèrits pera processar y retindre a la presó a la major part de aquells a quins no trobà causa'l jutje habitual de Tarrasa, y aixó que ell sempre podia conceixé més lo terreno que un desconegut.

Fa més de set setmanas que son a la presó'ls obrers. Sos companys socorren a las familias dels presos, ajudats de casi tota la població. Se tracta d'arbitrar nous recursos per lo larch que s'fa'l sacrifici, y s'projecta un concert. L'alcalde l'acull ab beneplacit, casi ab entu-

siasme, y dona son permís per tot. Se fa públich lo pensament de la funció, y'l mateix alcalde llavors retira'l permís... pero, de quin modo! volent pagar los gastos ocasionats; y no gosant a dir que era ell l'autor responsable de la negativa... comet la torpessa de *carregar lo mort* a una autoritat superior. ¿No demostra aixó que hi ha algú a Tarrasa que forsa la màquina natural dels aconeciments, a despit de las primeras impresions de totas las autoritats? ¿No demostra també aixó que'l privat d'arbitrar recursos pels presos en un acte en que no s'podia teme'l més petit desordre ni la més lleugera inconveniencia, revestex los caràcters d'una venjansa contra la classe obrera més que'ls d'un acte de precaució justificada ó de bon govern?

Lo Sr. Domingo, alcalde de Tarrasa, per si sol, *PER CAL MATEIX*, no hauria privat la funció preparada pel passat diumenje a benefici dels presos. Ho proba la espontaneitat ab que donà'l permís per tot y'l modo extrany ab que després lo negà, volent pagar de la seva butxaca los gastos fets y escudantse tan desacertadament ab lo Governador de la provincia.

Y al Sr. Domingo no es la primera vegada que aixó li passa. Ell, liberal de tota sa vida, republicà, masó y benivolent fins fa poch per la classe obrera, no té la energia ni la iniciativa que s'necessita pera ser alcalde d'una ciutat com Tarrasa, minada pel caciquisme, y s'troba arrastrat per quatre caciques fabricants y supeditats a sos enemics polítics los fusionistas y'ls conservadors, que, mimant-lo pel cantó de dirli home d'ordre y de govern, l'estan divorciant del poble y del element liberal d'un modo desastrós, malgrat son bondados caracter y sa historia política que tan generals simpatias fins fa poch li havian conquistat.

Tals foren las impresions que rebem lo diumenje passat a Tarrasa, precisant fer constar que no son pas tots de bon tros los fabricants que venhen ab gust la presó dels obrers, puig la majoria ho deplora, sino sols una mitja dotzena escassa coneguts ja allí pels caciques que forsan los aconeciments y que veyan ab terror lo concert de diumenje pensant que resultaria una manifestació de simpatia pels presos y per la causa de la classe obrera, com aixís crevem que hauria sigut, per més que al privar-ho tan extemporàneament los efectes han sigut del tot contraris a lo que s'havien proposat, y la corrent simpática pels presos ja no hi ha qui pugui deturar-la, puig las arbitrariedades de que son objecte los presentan com a víctimas que son y no com a criminals que'ls voldrien fer semblar los qui més viuen a costa de sa subor.

Lo caciquisme. Aquest es lo mal que pateix avuy Tarrasa; mal que, de no posarli prompte oportú remey, pot portar dias de dol a tan pacífica ciutat, ja que, arrelant l'odi y viviant las passions, pot en certs moments desbordarse donant amarguissims fruits.

A UN CAPELLA

Senyor predicayre que exercia de tal en la iglesia de Jesus de la vila de Gracia lo diumenje prop-passat:

¿Qué es lo que va parlar vosté desde la trona contra las escuelas laicas? Ja ho diré jo, enterat per persona que no sab fer com vosté: no sab dir lo que no es.

Va dir vosté que las escuelas laicas son llechs de corrupció e immoralitat;

Va dir vosté que la escola laica es una escola sens Deu; ahont s'ensenya'l no estimar als pares;

Va dir vosté que'ls periòdichs defensors de aquesta institució son la maledida serp tentadora;

Va dir vosté que... no recordo que mes va dir, si be parlà aixís llarch rato suant que'ra un gust, no sé si de satisfacció ó de rabia al veure com li van fugint los feligresos, lo que vosté mateix confessà.

Anem per parts, senyor predicayre, y defensis luego, pero com faig jo, desd'un lloch ahont puga contestar-sell.

Presentarà vosté una sola persona que se haja corrumput ó immoralitat en una escola laica; no en cambi puch jo senyalarli molts sers inmorals pera obehir las máximas religio,

Allò del conflicte del sant i senya ha tret més cúa que un esquirol.

Lo baratero de las instituciones saguntinas ha continuat posant la mirada fosca a pesar dels esforços per' amansir-lo, i exigint que prompte se 'l rellevés de son carrech ha provocat la crisi del ministeri.

Ditxosa Espanya, ahont per si una senyora té ó no té de donar un sant i senya se arriba a un cambi de ministres!

Quin argument en favor de las monarquias! I quin senyoretat la d' una política en que tals fets son moneda corrent!

Alguns diuhen que no fora impossible la tornada al poder dels conservadors.

Ja ho crech que no.

Cosas molt més impossibles se veuhen cada dia que se sostenen.

De la garrofada de Sagunto ensá

La solució de la crisis contan que 's fa més difícil per trobarse actualment a Madrid la duquesa d' Edimburg y vindre la Regent que cumplir ab ella ab los debers corresponents d' etiqueta.

Ja se quin nom podrà donarse a aquesta crisis: la femenina.

Segons diuhen, lo motiu de que en Martinez Campos exigis que de moment se li acceptés la dimissió, amenassant en deixar son puesto, fou perque sapigué ó 's va teme que en Cassola li preparava una acceptació tan ruidosa com aquella d' en Primo de Rivera, en lo mateix Senat.

L' héroe saguntí ha vist vindre la pedregada y ha obert a temps lo paraguay. I després dirán que no la sab llargá!

Aixó de veure com fan los galis inglesos aquesta gent d' espasa, francament, m' engresca.

Ja voldria jo que ploguessin sants y senyas cada dia.

Per veure si ab tal pluja naixerian bolets que fessin girar la truya.

Ab paella y tot.

Ja s' ha salvat la fusió. En Sagasta torna a estar encarregat de formar lo nou ministeri, que diuhen que serà més lliberal.

Vamos, que carregará a la esquerra.

Amanin la esquena si 'ns parlan de libertat los fusionistas.

En Blaguer es l' únic ministre dimitent que ningú parla de que continuhi.

Ay Castilla castellana si 'l ministre gran pavano no t' haguda coegut may!

En Cassola ha sigut lo provocador de la crisis.

Vais, que al ministeri se li ha trencat la cassola.

Y se li ha llenat l' arrós.

Contan de Madrid que es tremenda la rivalitat entre 'ls generals Martinez Campos y Cassola.

¡Aparteu las criaturas!

En lo qual tenen no poca feyna las instituciones.

Per fi havém rebut los apunts del judici de faltas y la sentència sobre 'l célebre procés de Sallent.

En lo número próxim farém un extracte del primer y publicarem la segona, puig en aquest nos es del tot impossible 'l ferho per falta de espay.

Un ministre ha dit en plenas corts que a consecuencia del viatge real no havia quedat cap republicá a Saragossa, Valencia, ni Barcelona. ¡Burrango y quin modo d' encertarlas! Ja sabem donchs lo gran remey per curar la

anemia de la monarquia: que 'l govern tregui a passeig la Cort; com qui diu a treure arnas.

Y ni 'ls obrers pensaran en sa miseria y explotació, ni 'ls republicans se recordaran més de la democracia... ni Cristo que lo fundó, podria afegir lo ministre.

Ja no cal fer professons, cantar Te-Deums, ni treure 'l Santísimo gros de cap Iglesia, ni fer cap roga... tibat! per la prosperitat dels reys de Espanya.

Aixís ho acredita y propaga un de sos més temps ministres.

A consecuencia de la expansió dindística que corre pel camp cercanda esmentan la plana nada menos a son mateix amo y senyor la real majestat llanuda de D. Carlos VII del As de oros, nostre serafich periodich cerca Lo Crit de la Patria suspen sa publicació, per no veures obligat a engegar a dida a son R... que diu ell parlant d' en Carlets y tement anomenarlo Rey ab totas las lletres y una de mayúscula.

Deploro de tot cor la mort de tan apreciabilissim colega a la flor de la seva joventut. ¡Tant que 'ns divertia ab las sevas llanudas ocurrencias! ¡Aquellas planxas del rector d' Hortons y del capella d' Alcover y aquella poca sustancia que sempre li rajava columnas avall!

Nostros llegidors també tenen que deplorar aquest caruncicidí. ¡Tant que 'ns hi havíem divertit y lo que pensavem divertirnos!, y anarse a morir d' aquesta manera d' un enbit de majestat!

Verdaderament n' hi ha pera tirar totas las boynas al n.º 100.

Y fins los caps que las aguantan.

Divendres de la setmana passada assistírem a la inauguració del panorama de Montserrat, instalat dintre 'l recinte de la Expositio.

Després de las instalacions de Pleyna y Waterloo, era verdaderament atrevit en artistas de nostra terra posarse a pintar un panorama de la típica montanya catalana.

No obstant, es precís confessar que 'ls senyors Urgellés y Moragas han sortit ayrosos de son treball, que, encar que ab alguns defectes de detall més que de conjunt, pot figurar dignament al costat dels altres dos instalats a la Gran via y a la plassa de Catalunya.

Lo Montserrat no es verdaderament un panorama, per quant la gran tela no dona la volta completa al espectador, per lo que la empresa l' anomena panoramas-diorámich; mes aquesta falta de gradüositat queda més que ben suplerta per la acertada manera ab que l' espectador puja y baixa de la plataforma desde ahont se contempla la vista general, passant per un corredor salpicat de magníhchs dioramas a la pujada y per una bona imitació de las famosas covas a la baixada.

En una paraula: l' espectacle es digne de ser visitat y honra a sos autors.

Tal vegada una sola cosa li fassi mal, y siga la circunstancia que la empresa degué apreciar més com a bona: l' estar instalat dintre la Expositio.

REFORMAS

Nada, nada, ja está vist; la cosa va proucent peu; no 's parla res d' altra cosa ni per tot res més se veu. No hi ha vagant que hi daturi; tant si costé com si no, tant si costa com no costa, reforma que te crió. De per tot penian teatilsos, per tot se veuhen taillons, cordas que pujan y baixan y munts de sorra y maehona. No hi ha que donarhi voltes, las feynas ja s' han obert; qui no atreia la fatxada estranyina 'l del-obert. Aixemplen las clavaguerras, pulixen los aldoquins, y allí hon mes be 's hi sembla ho invadixen de jardins. Aquí sissen una burraca, allí atreixen un hotel, més amunt una montanya com la Torre de Babel. A un costat atreixen arbres, y al altre 'n plantan de nou... Vira, tot, tot ho reforman; tot ho fan ana en renou. Y encara, 'l qu' han fet les ars, no compon res, ben mirat,

començant ja la reforma del casio de la ciutat. ¡Alló, alló! Quina reforma! Quina obra! Quin hó de Deu! Nada, nada, ho representan las reformas yrenen peu. Oh, y no es tan sola aquí cas, ahont atán sucehoris; a Madrid, per no ser menos, també estan fent lo mateix. Pero allí, no s' entretenen ni ab casios, ni... Exposicions, allí la salvan més 'l targe, fan altres reformacions. En Sagasta, ara reforma tot quant deya temps atrás, y encara 's fa un tip de riure perque veu que 'n feyan cas. Al Congrés també rebem man cas tot lo reglament, y en Martes 's lo de sempre, reforma 'l seu posament. En Puigueré 's precipitatos, perque 's trova massa clara, y en Cassola sa al darrera de reformas militares. Reformas pel matrimoni; reformas en las presons... Vaja, tot, tot se reforma. ni 'ns volen té ana mudats. Pero d' aquestas reformas, no n' hi ha cap que fassi 'l tro que farà quin vinga... aquella per reformar la nació.

CASINO D' ESPARRAGUERA

Lo rector de Picamoixons tirá daltabaix de la trona lo diumenje passat a un fabricant de farina, dihent que no deixava anar a sos treballadors a missa.

Lo que no deixa de ser una butllofa com un temple, per més reverenda que sigui la boca que deixá anar aquell bram.

Lo que fa dit fabricant, com a bon lliurepensador, es deixar en llibertat a tothom de fer lo que vulgui, y no obligar a ningú a anar a missa, com fan altres fabricants llanuts.

Ab tanta guatlla piadosa desde la trona, aviat l' Esperit Sant tindrà més fama que en Calias.

Lo vicari de La Ribera, durant la professó del Corpus, deixá la fila y 's ficá dintre una casa pera fer treure la gorra a dos vehins que allí s' estavan tranquilament sens cuydarse de la cerimonia religioasa.

Los agredits enjagaren a dida l' ensotanat, y aquest després hi torná ab l' alcalde y 'l jutje municipal, buscantlos rahons de nou, si be al final no hi hagué res.

Quan deixaran certs reverents de ser un perill per la tranquilitat pública?

Tocava a mal temps lo campaner de Vilovi, quan va caureli un llamp demunt y 'l deixá mal ferit.

La Providencia es justa. Y feu trobar lo mal temps a qui 'l buscava.

Lo rector de Sans no vol casar un subjecte en cert dia y hora perque té uns funerals, a menos que aboni set pessetas de la religioasa feyna si 's fa abans de las deu del mati, y deu pessetonas si es després d' aquesta hora.

Ben fet. Quan hi ha demandassa es quan un té de ferse pagar be 'l jornal.

Y ja se sab que 'l jornal de capella va a estonats.

INTRINGULIS

Buscar una paraula tal, que trayentli una lletra cada vegada, donqui los següents resultats: Primera, Jeff dels catòlichs; segona, membre d' animal de ploma, tercera, aliment comú, y quarta, busca, estimat llegidor, una lletra.

CARDOR SALARÉ

SOLUCIONS

A LAS CABORIAS DEL NÚMERO PASAT. XARADA — GÉ-170-18-22.